

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1944

N:o 17 - 19

INNEHÅLL: N:o 17. Ålands landskapsnämnds beslut angående ändrad taxa för yrkesmässig trafik med automobilomnibus på landet i landskapet Åland.
N:o 18. Landskapslag angående elektriska anläggningar i landskapet Åland.
N:o 19. Landskapslag om lanthushållsskolor i landskapet Åland.

N:o 17.

Ålands landskapsnämnds beslut

angående ändrad taxa för yrkesmässig trafik med automobilomnibus
på landet i landskapet Åland.

Med upphävande av sitt den 11 december 1940 fattade beslut har Ålands landskapsnämnd denna dag fastställt följande ändrade taxa för yrkesmässig trafik med automobilomnibus i landskapet Åland att gälla från den 20 juni 1944 tillsvidare:

För färd per kilometer och person 80 penni

Minsta taxa för färd 2 mark.

Mariehamn den 13 juni 1944.

På landskapsnämndens vägnar:

VIKTOR STRANDFÄLT.

Werner W:son Becker.

N:o 18.

Landskapslag

angående elektriska anläggningar i landskapet Åland.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 21 juli 1944.

Utfärdad i Mariehamn den 31 augusti 1944.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit ne-
danstående angående elektriska anläggningar i land-
skapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut

LANDSKAPSLAG

stadgas:

I KAP.

Utförande och drift.

1 §.

Elektrisk anläggning skall så utföras samt så drivas och skötas, att densamma icke medför våda för liv, hälsa eller egendom, ej heller oskäligen stör omgivningen.

Med elektrisk anläggning avses i denna landskapslag anläggning för alstrande, överföring och förbrukning av elektrisk ström för belysnings-, kraft-, värme- och kemiska ändamål.

2 §.

Den, som ärnar inrätta elektrisk anläggning, skall utverka tillstånd därtill hos landskapsnämnden.

Tillstånd är dock icke erforderligt:

1) till utförande av en elektrisk anläggning, vari spänningen icke överstiger 250 volt, beräknad vid begagnande av jordledning mellan denna och annan ledning samt i övriga fall mellan två ledningar;

2) till uppförande av anläggning, som dess ägare använder uteslutande för eget behov och vilken helt och hållet är förlagd på egen eller arrenderad mark och icke berör landsväg eller för allmän trafik upplåten farled; samt

3) till uppförande av kraftstation samt installering i byggnad eller sammanhörande byggnadsgrupp av fördelningsledningar och till dessa anslutna förbrukningsapparater.

Elektrisk anläggning må icke, med mindre anläggningen i dess helhet är förlagd på egen mark, uppställas inom Mariehamns område utan stadsfullmäktiges begivande.

3 §.

Om utförande av elektrisk anläggning, vartill tillstånd ej behöver utverkas, skall anmälan göras hos landskapsnämnden, dock icke då fråga är om sådan anläggning, som avses i 2 § 2 mom. 1 punkt och som icke distribuerar ström.

4 §.

I ansökan om tillstånd eller anmälan, som angående utförande av elektrisk anläggning inlämnas till landskapsnämnden, skall angivas:

1) anläggningens namn och ägare;

2) plats och tid för anläggningens utförande; samt

3) anläggningens ändamål.

Därjämte skall inlämnas:

4) utredning angående anläggningens tekniska konstruktion, storlek och omfattning;

5) i lämplig skala uppgjord karta, på vilken angivits anläggningen tillhöriga ledningsnät, kraft- och transformatorstationer samt inom området tilläventyrs tidigare befintliga kraft- och svagströmsledningar, särskilt alla korsningar med dessa;

6) uppgift å de fastighetsägare, vilkas fastigheter anläggningens ledningar eller andra anordningar komma att beröra, och vilka av dem, som lämnat sitt tillstånd härtill, samt uppgift å de fastighetsägare, som till anläggningens utförande vägrat sitt bifall, så ock intyg därom, att stadsfullmäktige i Mariehamn, om på stadens område anläggningen utföres, givit sitt samtycke härtill;

7) utredning därom, huru korsningar utföras över allmän väg, trafikled, svag-

ströms- och andra elektriska ledningar. Till utredningen skall bifogas ritning, där sådant anses vara nödigt.

Alla utredningar, anmälningar och kartor skola inlämnas i dubbla exemplar.

Befinnes sådan utredning bristfällig, bör den sökande eller anmälände på anmodan inom utsatt tid inkomma med erforderlig ytterligare utredning.

Över ansökan om tillstånd skall landskapsnämnden införskaffa vederbörande kommunalmyndighets utlåtande, därest ej sådant av sökanden bilagts ansökningen.

Är anläggningen icke stridande mot lagens bestämmelser, äge landskapsnämnden fastställa de villkor, enligt vilka anläggningen kan uppföras.

5 §.

Anmälan om ny elektrisk anläggning, för vars utförande tillstånd icke behöver sökas, skall inlämnas senast 14 dagar före anläggningen tages i bruk.

Beträffande anläggningar, som utförts innan denna landskapslag trätt i kraft eller sagda dag äro under utförande och vilkas utförande är beroende av tillstånd eller anmälan, skall anmälan inlämnas under loppet av ett år efter nämnda tid. Göres icke anmälan, straffes den försumlige, på sätt i 2 mom. 29 § är sagt.

6 §.

Påbörjas icke uppförande av elektrisk anläggning inom två år eller färdigbygges icke sådan inom sex år efter det tillstånd meddelats, vare tillståndet förverkat.

7 §.

Värden av sådan elektrisk anläggning,

till vars inrättande tillstånd skall utverkas, bör handhavas av person, som fyller i riket härför fastställda kompetensvillkor, såframt ej landskapsnämnden på ansökan medgivit anläggningen befrielse därifrån.

Föreståndare för elektrisk anläggning, som vid denna landskapslags ikraftträdande icke innehar ovan angivna kompetens, är berättigad att fortfarande under tre års tid sköta anläggningen.

Landskapsnämnden kan förordna, att ledningen av byggnads- och reparationsarbetena å elektrisk anläggning skall handhavas av person, som äger föreskriven kompetens.

8 §.

Elektrisk anläggning, till vars inrättande tillstånd bör utverkas, må icke tagas i bruk, innan densamma blivit besiktigad. I undantagsfall må landskapsnämnden likväl tillåta anläggningens tagande i bruk utan besiktning.

9 §.

Har ej tillstånd till elektrisk anläggnings inrättande utverkats eller stadgad anmälan om dess inrättande gjorts eller har avgivandet av infordrad kompletterande utredning underlåtit eller ock elektrisk anläggning, till vars utförande tillstånd bör utverkas, olovligen tagits i bruk, innan den blivit besiktigad, have landskapsnämnden makt att avbryta dess utförande eller förbjuda dess begagnande, tills det försummade blivit fullgjort eller anläggningen besiktigad. Lag samma vare vid underlåtenhet att iakttaga de uppställda kompetensvillkoren för person, som vårdar anläggningen eller leder byggnads- eller reparationsarbeten.

Landskapsnämnden må även, då elektrisk anläggning icke motsvarar de fordringar, som böra ställas på densamma till förebyggande av våda för liv, hälsa eller egendom eller störning av omgivningen, förbjuda dess användande, intill dess nödiga reparationer eller ändringar blivit vidtagna. Medför anläggningen våda, ändå att den icke användes, må förordnas om dess bringande i vederbörligt skick på ägarens bekostnad. I brådskande fall må i detta moment nämnt förbud eller förordnande meddelas av den, å vilken besiktningen av anläggningen ankommer, men bör åtgärden utan dröjsmål underställas landskapsnämndens prövning.

10 §.

Då anläggning är besiktigad och godkänd för drift, må landskapsnämnden meddela tillstånd till dess användande.

I tillståndsbeviset, som vid anfordran skall företes besiktnings- och andra myndigheter, skall ock antecknas namnet på den person, vilken godkänts såsom föreståndare för anläggningen.

II KAP.

Om tillsyn över elektriska anläggningar.

11 §.

Tillsynen över utförande, användande och vård av elektrisk anläggning ankommer å landskapsnämnden.

Landskapsnämnden äger minst vart tredje år och även eljest vid behov låta besiktiga de elektriska anläggningar, till vilkas inrättande tillstånd bör utverkas, så ock, där sådant finnes nödigt, övriga elektriska anläggningar.

Besiktningarna verkställas av sakkunniga och ojäviga besiktningsmän, vilka därtill förordnats av landskapsnämnden.

12 §.

Besiktningsman skall hava avlagt fullständig kurs vid tekniska högskolans avdelning för elektricitet och äga nödig erfarenhet inom elektricitetsfacket.

13 §.

Besiktningsman för elektriska anläggningar må icke samtidigt vara anställd i tjänst hos besiktning underkastad elektrisk anläggning eller sådan affärsrörelse, som utför elektriska anläggningar eller försäljer vid dem erforderliga tillbehör.

14 §.

Besiktningsman äger med omsorg och försiktighet verkställa besiktning samt tillse, att nödigt och med gällande bestämmelser överensstämmande skydd för liv och egendom vinnes med så små kostnader som möjligt.

Besiktning skall så verkställas, att den icke tillskyndar elektrisk anläggning skada och ej heller stör dess verksamhet.

15 §.

Över varje besiktning skall upprättas protokoll i dubbla exemplar, av vilket det ena med besiktningsmannens underskrift skall lämnas åt anläggningens föreståndare samt det andra insändas till landskapsnämnden.

16 §.

Då besiktningsman förordnar om verkställande av ändringar eller kompletteringar i elektrisk anläggning, innan den

igångsättes, eller då besiktningsman förbjuder anläggningens användande, innan föreskrivna villkor äro fullgjorda, skall sådant förordnande eller förbud skriftligen delgivas anläggningens föreståndare eller dennes ombud samt meddelande härom insändas till landskapsnämnden.

Finner besiktningsman sådant nödigt, må han åt polismyndighet överlämna avskrift av förordnandet eller förbudet.

17 §.

Polis- och besiktningsmyndighet må vid behov beredas tillträde till samtliga delar av anläggningen.

18 §.

Över besiktning och i samband därmed meddelade föreskrifter må ägare av elektrisk anläggning, då han anser skäl därtill föreligga, anföra besvär hos landskapsnämnden, som skall handlägga besväret såsom brådskande.

Dock är av besiktningsman meddelad föreskrift eller förbud gällande, intill dess ärendet är slutligen avgjort, därest icke landskapsnämnden annorlunda bestämmer.

19 §.

Besiktningsman må icke olovligen yppa yrkeshemlighet, varom han vid besiktning av elektrisk anläggning erhållit kännedom. Lag samma vare beträffande annan person, som i samband med besiktning fått vetskap om sådan hemlighet.

Uraktlåter besiktningsman eller fullgör han vårdslöst honom tillkommande åligganden, straffes såsom om brott i tjänsten är stadgat.

21 §.

Innehavare av elektrisk anläggning, till vars inrättande tillstånd bör utverkas eller å vilken besiktning jämlikt 11 § 2 mom. blivit anbefalld, vare skyldig att till ersättande, antingen helt och hållet eller delvis, av kostnaderna för besiktning av anläggningen erlägga avgifter, som fastställas av landskapsnämnden med beaktande av anläggningens storlek och omfattning.

III KAP.

Skada och olägenhet.

22 §.

Av elektrisk anläggning åstadkommen skada är dess innehavare skyldig att ersätta, därest icke den, som lidit skadan, ensam avsiktligen eller av grovt vållande föranlett densamma eller skadan icke kan uteslutande tillräknas någon, som icke hör till anläggningens personal, eller densamma föranletts av sådan övermäktig eller annan händelse, som icke står i samband med anläggningens drift. Där innehavare av anläggning eller till dess personal hörande person är skyldig till skadan, och skadan därjämte föranletts genom eget vållande av den, som lidit densamma, eller av sådan händelse, varom ovan är sagt, så ock där skadan helt och hållet föranletts genom ringare vållande av den, som lidit skadan, skall ersättningen skäligen jämkas.

Är elektrisk anläggning av den art, att tillstånd till eller anmälan om dess inrättande ej erfordras, vare anläggningens innehavare skyldig att ersätta endast den skada, som kan räknas honom eller till anläggningens personal hörande person till last.

Vid fastställande av skadestånd skola tillämpas de i 9 kap. 2, 3 och 8 §§ strafflagen stadgade grunder.

Angående ersättning av skada, föranledd genom olycksfall, som drabbat arbetare i arbetet, är särskilt stadgat.

23 §.

Ägare av elektrisk anläggning, som upplåtit anläggningen till annans begagnande, svare för genom densamma föranledd skada på enahanda sätt som anläggningens innehavare, dock icke med annan sin egendom än anläggningen och vad därtill hör. Anläggningens innehavare gottgöra likväl ägaren för vad denna sålunda utgivit, där est icke domstol prövar, att skadan bör stanna ägaren till last.

24 §.

Talan rörande gottgörande av genom elektrisk anläggning föranledd skada skall anhängiggöras i Mariehamn inom två år och på landet senast vid det allmänna domstolssammanträde, som närmast infaller efter två års förlopp, räknat från den dag, då skadan inträffat.

I sådant mål må domstol, efter fri prövning av alla förelupna omständigheter, avgöra vad i saken bör anses såsom sant.

25 §.

Är skada, som blivit av ägare eller innehavare av elektrisk anläggning gottgjord, av annan vållad, må den, som ersatt skadan, av honom söka ersättning.

26 §.

Inverkar elektrisk anläggning i tekniskt avseende störande på annan elektrisk anläggning eller på telegraf-, telefon- eller

annan dylik anläggning, åligger det, förutom då den tidigare utförda anläggningen utgöres av entrådlig telefonlinje, ägaren av den senare utförda anläggningen att vidtaga åtgärd för störingens avhjälpande. Kan störing med betydligt mindre kostnader avhjälpas sålunda, att den tekniska konstruktionen av den tidigare utförda anläggningen förfullständigas, och kan detta ske utan avsevärt men för anläggningen, bör dock ägaren av sistnämnda anläggning, på yrkande av den andra anläggningens ägare, på dennes bekostnad vidtaga sådan åtgärd. Är störingen helt och hållet eller delvis föranledd av bristfällighet i den tidigare utförda anläggningen, bör denna anläggnings ägare avhjälpa bristen.

Av två anläggningar skall den anses vara tidigare utförd, om vars inrättande ansökan gjorts tidigare.

Yppas meningsolikhet därom, huruvida elektrisk anläggning inverkar störande på annan anläggning och vem som bör vidtaga åtgärd till störingens avhjälpande, avgöres saken av landskapsnämnden, sedan en av sakkunniga sammansatt nämnd där om avgivit utlåtande.

I nämnd, som i föregående moment omförmäles, utse parterna vardera sin medlem samt landskapsnämnden en tredje till ordförande. Där ej part inom två veckor efter erhållet meddelande därom, vem den andra parten utsett till medlem i nämnden, för sin del utser medlem däri, tillsättes även denna av landskapsnämnden. Landskapsnämnden äger jämväl bestämma, av vem kostnaderna för nämnden skola bestri- das.

IV KAP.

Särskilda stadganden.

27 §.

Landskapsnämnden skall föra förteckning över tillstånd ägande och anmälan underkastade elektriska anläggningar samt årligen insamla nödiga statistiska uppgifter.

För detta ändamål skola elektriska anläggningar årligen till landskapsnämnden inlämna uppgifter enligt av landskapsnämnden fastställda formulär.

28 §.

Bygges landsväg, farled eller hus sålunda, att den berör elektrisk anläggning, vare anläggningens ägare skyldig att vidtaga de åtgärder, vilka för den allmänna säkerheten eller anläggningens skyddande bliva av nöden. Därav föranledda kostnader skola ersättas av vägens, farledens eller husets ägare.

29 §.

Var, som mot förbud inrättar elektrisk anläggning eller begagnar sådan, dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Överträder byggare, ägare eller innehavare av elektrisk anläggning eljest denna landskapslag eller med stöd av densamma utfärdade föreskrifter, straffes med böter. Lag samma vare, där någon bryter mot i denna lag stadgad förtegenhetsplikt.

30 §.

Vad i 34 kap. 10 § och 35 kap. 1 § strafflagen stadgas angående skadegörelse å där nämnd egendom eller försök till sådan gärning, äge jämväl tillämpning, då handlin-

gen hänför sig till elektrisk anläggning.

Var, som hindrar eller stör begagnande av strömfördelande elektrisk anläggning, straffes såsom i 34 kap. 12 § strafflagen stadgas.

31 §.

Var, som olovligen tillgodogör sig eller söker tillgodogöra sig elektrisk ström genom att tillägna sig sådan för egen eller annans räkning, straffes såsom i strafflagen angående stöld eller snatteri eller försök till sådant brott är stadgat.

32 §.

I beslut och föreskrifter, vilka av landskapsnämnden med stöd av denna landskapslag utfärdats, må, försåvitt sakens avgörande icke i huvudsak beror på bedömande av beslutets eller åtgärdens ändamålsenlighet, ändring sökas i högsta förvaltningsdomstolen senast före klockan 12 å den trettionde dagen efter det besväranden fått del av beslutet, sagda dag dock oräknad. Föreskrift, som av landskapsnämnden utfärdats med stöd av 9 §, skall, ändå att densamma överklagas, lända till efterrättelse, därest icke högsta förvaltningsdomstolen annorlunda förordnar.

33 §.

Vad i denna landskapslag är stadgat angående utförande av elektrisk anläggning, skall äga motsvarande tillämpning å utvidgning av sådan anläggning.

34 §.

Beträffande statens elektriska anläggningar i landskapet Åland vare gällande, vad om dem särskilt stadgas.

35 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft.

Mariehamn den 26 februari 1944.

På landstingets vägnar:

JULIUS SUNDBLÖM.

talman.

Johannes Holmberg.

vicetalman.

Herman Mattsson.

vicetalman.

N:o 19.

Landskapslag

om lanthushållsskolor i landskapet Åland.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 21 juli 1944.

Utfärdad i Mariehamn den 31 augusti 1944.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit nedanstående

LANDSKAPSLAG

om lanthushållsskolor i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

I KAP.**Organisation och ändamål.****1 §.**

Med lanthushållsskola avses i denna landskapslag fasta och ambulatoriska lanthushållsskolor i landskapet Åland.

2 §.

Lanthushållsskolor kunna ägas antingen

av landskapet eller ock av enskilda eller sammanslutningar.

Privata lanthushållsskolor, för vilkas inrättande beviljats landskapsbidrag eller vilka understödjas med landskapsmedel, äro underkastade landskapsnämndens kontroll.

3 §.

Nya lanthushållsskolor kunna inrättas av landskapet och dylika av privat natur övertagas av landskapet samt enskilda och sammanslutningar beviljas landskapsunderstöd för inrättande av nya lanthushållsskolor i den mån behovet sådant påkallar och medel för varje sådant ändamål blivit i landskapets utgiftsstat anvisade.

4 §.

Fast lanthushållsskola har till ändamål

att meddela kvinnor kunskap i grunderna för skötseln av ett lantushåll samt att även i övrigt främja verksamheten för höjandet av den husliga ekonomin. Sådan skola står under landskapsnämndens inseeende.

5 §.

Fast lantushållsskola kan ägas av landskapet, åländskt marthaförbund, åländsk lantbruksorganisation eller annat samfund av samma natur eller ock av enskild person.

6 §.

Skolkursen omfattar antingen fem månader eller sju månader. Å landskapsnämnden ankommer att på förslag av skolans direktion bestämma tidpunkten för skolkursens vidtagande och avslutning.

Utom skolkursen i fast lantushållsskola böra anordnas ambulerande kurser i skilda kommuner samt med landskapsnämndens begivande jämväl specialkurser, såvida ej landskapsnämnden annorlunda besluter.

Ambulerande kurserna pågå minst 3 och högst 4 månader samt specialkurserna minst två och högst åtta veckor, och böra skolans lärare vid dem meddela undervisning enligt landskapsnämndens anvisningar, sedan skolans direktion härom givit förslag.

7 §.

Ambulatorisk lantushållsskola har till ändamål att meddela kvinnor i mindre bemedlade trakter efter förhållandena anpassad kunskap i särskilda göromål för skötseln av ett lantushåll samt att väcka intresse för höjandet av den husliga ekono-

min. Sådan skola står under landskapsnämndens inseeende.

8 §.

Ambulatorisk lantushållsskola kan ägas av åländskt marthaförbund, åländsk lantbruksorganisation eller annat samfund av samma natur eller ock av enskild person.

9 §.

Ambulatorisk lantushållsskola är i verksamhet minst nio månader om året. Åtgår denna tid icke i sin helhet till kursverksamheten, skall läraren använda den återstående tiden till instruktionsverksamhet.

Skolans lärokurser omfatta minst tre och högst nio månader. Med landskapsnämndens begivande kunna även kortare kurser anordnas.

Skolan kan arbeta på samma ort högst två år i sänder.

II KAP.

Understöd.

10 §.

De i landskapet verkande privata fasta och ambulatoriska lantushållsskolorna samt nyinrättade sådana tilldelas, försåvitt de uppfylla för dem fastställda villkor, årligt landskapsunderstöd till lärares samt extra ordinarie lärares och befattningshavares avlönande, ålders- och familjetillägg, årligt bidrag till försäkringsavgifter för lärare i privat pensions- eller försäkringsanstalt samt för de årliga underhållskostnaderna, som icke hänföra sig till avlöningar, enligt de grunder, som i sådant avseende nu äro eller framdeles varda

fastställda för motsvarande läroanstalter i riket.

11 §.

Ur anslag, som i landskapets utgiftsstat anvisats för bestridande av de årliga underhållskostnader, som icke hänföra sig till avlöningar, beviljas läroanstalt av landskapsnämnden enligt de i 10 § omförmälda grunder årligt landskapsbidrag till lokalhyra, samt kostnader för värme, lyse och städning, till anskaffande av undervisnings- och åskådnings- samt försöksmateriel, till underhåll av trädgård, till underhåll och komplettering av bibliotek och inventarier, till annons- och postavgifter, till kansli- och tryckningskostnader, till förflyttning av ambulatoriska skolor och andra därmed jämförliga utgifter.

Till andra utgifter för av fasta lanthushållsskolor anordnade specialkurser än dem, som härröra av avlöningen, beviljar landskapsnämnden efter egen prövning landskapsunderstöd inom gränserna för landskapets utgiftsstat.

12 §.

Privat lanthushållsskola erhåller landskapsunderstöd på följande villkor:

1) att skolan befunnits vara av det allmänna behovet på orten påkallad;

2) att skolan har tillfredsställande lokaler och erforderlig undervisnings- och arbetsmateriel samt för undervisningen nödiga anordningar;

3) att skolan följer godkänd undervisnings- och arbetsplan samt har minst så många elever, som i 46 och 47 §§ stadgas;

4) att skolans lärare innehava stadgad kompetens;

5) att, då eleverna bo eller erhålla kost

i skolan, bostadsförhållanden och kosthållningen äro tillfredsställande ordnade;

6) att skolans egendom behörigen och omsorgsfullt förvaltas;

7) att över undervisningsmateriel och annan lösegendom, som med landskapsbidrag anskaffats, föres noggrann förteckning, ävensom att sagda egendom, då skolan upphör, tillfaller landskapet;

8) att i understöd erhållna medel användas för de ändamål, till vilka de blivit beviljade, och att tilläventyrs odisponerade understödsbelopp återbäras till landskapet.

13 §.

För anordnande av tillsyn över och upprätthållande av praktik i lanthushåll samt till understöd åt mindre bemedlade elever upptagas i landskapets utgiftsstat särskilda anslag.

III KAP.

Undervisning.

14 §.

Uti fast lanthushållsskola och även i ambulatorisk sådan skall, därest landskapsnämnden ej annorlunda föreskriver, i huvudsak meddelas undervisning i:

1) närings-, födoämnes- och matlagninglära: näringsämnenas förekomst, egenskaper och betydelse; ämnesomsättningen; översikt över födoämnen, deras sammansättning, näringsvärde och pris med särskild vikt lagd vid de inhemska lanbruksprodukterna; födoämnenas sammanställning på matsedeln samt deras tillagning och förvaring;

2) hemmets ekonomi: jordbruksproduktionen och kvinnans insats däri; föreningsrörelsens betydelse för jordbrukarna; va-

rukännedom; produkternas användning i eget hushåll och försäljning; hemmets ekonomi, budgetberäkningar, personliga räknenskaper;

3) hälsolära och barnavård: människokroppens byggnad; personlig hygien, bostadshygien, arbetshygien; första hjälpen vid olycksfall, de vanligaste sjukdomarna, sjukvård i hemmet; barnavård;

4) hemvård: bostadens inredning och utrustning samt underhåll; inventarier och deras vård, hemkultur, tvätt, mangling, strykning;

5) husdjurslära och mjölkhushållning: husdjurens anatomi och fysiologi, avel och raser; olika fodermedel, deras sammansättning, värde och användning; husdjurens uppfödning och skötsel; ladugårdshygien och sjukvård; mjölkkningsarbetets utförande, mjölkens sammansättning, egenskaper, behandling och användning;

6) trädgårdsskötsel: den mindre trädgårdens anläggning; köksväxtodling; odling av bärbuskar och fruktträd; prydnadsväxter; trädgårdsalstrens värde och användning;

7) slöjd: sömnad och vävning; underhåll av hemmets inventarier, kläder och dylikt; sömnads- och vävnadslära;

8) medborgarkunskap: staten och dess organ; Ålands självstyrelse samt dess beslutande och förvaltande organ; den borgerliga och kyrkliga kommunen samt dess beslutande och förvaltande organ; inkomst- och utgiftsstater; skatter och självdeklaration;

9) bokföring och affärskorrespondens.

15 §.

Vid skolkursen i fast lantushållsskola

skall undervisningen åsyfta fördjupning och utvidgning av elevernas kunskaper i de ämnen, vilka i 14 § angivas, särskilt i sådana ämnen, som för elevernas framtida praktiska verksamhet äro framför andra av betydelse.

16 §.

Genom gymnastik och idrottsövningar bör sörjas för elevernas sunda kroppsutveckling.

På landskapsnämndens prövning må bero, huruvida, då gymnastikundervisning av särskilda skäl icke kan anordnas, denna undervisning må kunna ersättas genom lämpliga kroppsövningar av annat slag.

Eleverna böra dessutom beredas tillfälle till sångövningar.

17 §.

Undervisningen bör givas en praktisk inriktning och i möjligaste mån taga sikte på de kunskapsområden, som äro av väsentlig betydelse för jordbrukets utöfning.

Undervisningen skall, allt efter ämnets art, meddelas i form av lektioner och övningar, demonstrationer och exkursioner samt övningar i förekommande lantmannarespektive hushållsgöromål.

Vid undervisningen böra, i den mån så befinnes lämpligt, sådana arbetsformer komma till användning, som kunna vara ägnade att befrämja elevernas självverksamhet.

Likaledes böra, så långt detta är görligt, i fast lantushållsskola elevernas medverkan tagas i anspråk för sådana uppgifter i fråga om ordningen och arbetet inom skolan, vilka kunna verka uppfostrande på eleverna och främja deras sedliga och sociala utveckling.

18 §.

Undervisningsplan, upptagande kursens längd, lärarnas undervisning i olika läroämnen och det ungefärliga antal lärotimmar, som skall ägnas åt varje ämne, fastställas av landskapsnämnden efter förslag av skolans direktion. Sådan undervisningsplan skall lända till efterföljd för ett verksamhetsår, om ej ändring däri blivit på direktionens förslag av landskapsnämnden fastställd.

Vid fast lanthushållsskolas specialkurser meddelas undervisning i till skolans undervisningsprogram hörande ämnen enligt av landskapsnämnden fastställd plan .

IV KAP.

Föreståndare och lärare.

19 §.

Vid fast lanthushållsskola skola såsom ordinarie lärare anställas två facklärare, vilka vardera undervisa i de ämnen landskapsnämnden på direktionens förslag bestämmer.

Är relevantalet så stort, att inrättande av parallellklasser befinnes nödigt, kunna vid skolan, efter landskapsnämndens prövning, inom gränserna för landskapets utgiftsstat anställas extra ordinarie lärare till det antal, som kräves för undervisningens behöriga upprätthållande.

Landskapsnämnden äger att på förslag av skolans direktion bland de ordinarie lärarna utse en till föreståndare för tre år i sänder.

20 §.

Vid ambulatorisk lanthushållsskola anställs en ordinarie facklärare, som tillika

tjänstgör såsom skolans föreståndare.

I mån av behov kunna vid skolan anställas extra ordinarie lärare.

21 §.

Såsom kompetensvillkor för lärarbefattningar vid fast och ambulatorisk lanthushållsskola erfordras;

a) att vara fri från sjukdom och lyte, som gör den sökande olämplig för lärarkallet;

b) att vara känd för hedrande vandel och äga den stadga i karaktären, som ungdomens ledning kräver;

c) att besitta förmåga att enkelt och redigt meddela undervisning;

d) att hava avlagt lärarexamen vid statens institut för lärare i huslig ekonomi och dessutom äga praktisk erfarenhet i hushållning på landet.

För lärarbefattning i handarbeten fordras genomgången lärokurs i mellanskola och lärarkurs vid läroanstalt för handarbetslärare, stående under statens inseende samt förfarenhet i klädnads- och linnesömnad. Till lärare vid ambulatorisk lanthushållsskola kan även antagas person, som eljest visat sig vara kompetent att meddela undervisning i det ämne, denne anförtros.

22 §.

Såsom kompetent för sin befattning och på grund därav berättigad att bibehållas i sin nuvarande lärarbefattning och erhålla densamma motsvarande annan lärarbefattning ävensom stadgad avlöning oavkortad skall anses tidigare förordnad facklärare, som vid denna landskapslags ikraftträdande med framgång verkat på undervisning.

gens för huslig ekonomi område under minst två år och för erhållande av sin befattning genomgått sådan lärokurs, som erfordras för motsvarande lärare vid rikets läroanstalt för huslig ekonomi, eller ock ådagalagt, att han eller hon annorledes på grund av erfarenhet förvärvat behörig kompetens. För lärare, som icke uppfylla dessa kompetensvillkor, minskas avlöningen på samma sätt som i riket uti motsvarande fall.

23 §.

Ordinarie lärarbefattning vid fast och ambulatorisk lanthushållsskola anslås av skolans direktion ledig att sökas inom trettio dagar; och böra ansökningshandlingarna jämte tjänsteförslag av direktionen insändas till landskapsnämnden, som till befattningen förordnar en av de på förslag uppförda på två provår, efter vilken tid landskapsnämnden, om vederbörande befinnes för befattningen lämplig, utnämner denne till ordinarie innehavare av befattningen.

Sökande, som tidigare ordinariter innehaft motsvarande befattning, kan efter landskapsnämndens prövning även utan provår utnämnas till ordinarie innehavare av befattningen.

Extraordinarie lärare vid ovannämnda skolor förordnas till sina befattningar av landskapsnämnden på framställning av vederbörande skolas direktion.

24 §.

Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig samt privat fast och ambulatorisk lanthushållsskola ävensom extra ordinarie lärare äga uppbära den avlöning, som är eller framdeles varder bestämd för motsva-

rande befattningshavare vid rikets fasta och ambulatoriska skolor för huslig ekonomi.

I övrigt gäller beträffande de rättigheter och skyldigheter, som tillkomma ordinarie lärare vid landskapet tillhörig fast lanthushållsskola, vad om innehavares av landskapsförvaltningen underlydande tjänster eller befattningar rättigheter och skyldigheter är särskilt stadgat.

25 §.

Ordinarie lärare vid privata lanthushållsskolor tillkommer ur de i 10 § omnämnda medlen ålders- och familjetillägg enligt samma grunder, som äro stadgade beträffande landskapets tjänster eller befattningar.

26 §.

Under tiden mellan fast lanthushållsskolas läroår och ambulatorisk lanthushållsskolas verksamhetsperioder äro lärarna skyldiga att enligt landskapsnämndens föreskrifter utöva instruktions- och kursverksamhet inom lanthushållningens område eller utföra andra uppdrag för lanthushållningens befrämjande.

27 §.

Ordinarie lärare vid fast lanthushållsskola åtnjuta semesterledighet under två månader om året, julferien däri inberäknad, samt vid ambulatorisk lanthushållsskola under högst tre månader om året, inberäknat julferien, på tider, som av vederbörande direktioner bestämmas.

28 §.

Indragas landskapsunderstöden för privat fast samt ambulatorisk lanthushålls-

skola, anses lärarna hava avgått från sina befattningar.

I annat fall skall vid avgång iakttagas tre månaders uppsägningstid.

29 §.

Har privat lanthushållsskola försäkrat sina lärare i enskild pensions- eller försäkringsanstalt för erhållande av pension samt begravningshjälp och deltagar i erläggandet av lärarnas årliga försäkringsavgifter, tilldelas skolan för ändamålet av landskapsmedel årligt bidrag enligt de grunder, som i sådant avseende för motsvarande läroanstalt utbetalas i riket.

Å landskapsnämnden ankommer att godkänna pensions- eller försäkringsanstalt, vari dylik försäkring upptages.

30 §.

Ordinarie lärare vid landskapet tillhörig fast lanthushållsskola kan, på därom av landskapsnämnden hos statsrådet gjord framställning, bliva delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa.

31 §.

För av landskapsnämnden godkända resor i tjänsteärenden tillkommer medlemmarna i direktion för och ordinarie lärarna vid fast lanthushållsskola ersättning enligt de grunder, som äro gällande för landskapets tjänstemän eller befattningshavare.

32 §.

Lärarna vid fast och ambulatorisk lanthushållsskola underlyda i disciplinärt avseende landskapsnämnden.

V KAP.

Elever.

33 §.

Elev intages till fast och ambulatorisk lanthushållsskola av skolans direktion på förslag av föreståndaren.

34 §.

För vinnande av inträde såsom elev i fast lanthushållsskola fordras av sökande:

att hava fyllt sjuutton år,

att vara välfräjdad,

att äga sund kroppskonstitution och vara fri från smittsam sjukdom,

att hava genomgått högre folkskola eller innehava motsvarande kunskaper, samt

att hava erhållit målsmans eller förmyndares samtycke, om sökanden är omyndig.

Ansökan om inträde skall vara av sökande egenhändigt skriven och ställas till skolans direktion. Vid ansökan skola fogas behöriga intyg för styrkande av att sökanden uppfyller inträdesfordringarna.

35 §.

För att vinna inträde såsom elev vid ambulatorisk lanthushållsskola fordras av sökande:

att hava fyllt sexton år,

att vara välfräjdad,

att vara fri från smittsam sjukdom,

att hava genomgått folkskolkurs, samt

att hava erhållit målsmans eller förmyndares samtycke, om sökanden är omyndig.

Enligt föreståndarens prövning kunna till elever antagas sökande, vilka icke fyllt sexton år eller icke genomgått folkskolkurs, men vilka dock anses kunna följa med undervisningen.

36 §.

Elev vid fast och ambulatorisk lantushållsskola bör vid inträde i skolan erläggga elevavgift, vars belopp fastställs av landskapsnämnden på framställning av skolornas direktioner, samt därjämte av resp. direktion bestämd skälig ersättning för bostad, lyse, värme och kost.

Elev vid ovannämnda skolor underlyder skolornas ordningsstadgar.

37 §.

Elev, som fullständigt genomgått skolkurs i fast lantushållsskola eller av skolan anordnad specialkurs eller fullständigt genomgått kurs i ambulatorisk lantushållsskola, erhåller vid lärokursens avslutning betyg enligt av landskapsnämnden fastställt formulär.

VI KAP.

Direktion.

38 §.

Fast lantushållsskolas verksamhet övervakas närmast av en direktion, bestående av fem personer, till vilken skolans ägare, eller, om denna äges av landskapet, landskapsnämnden för tre år i sänder utser två ordinarie medlemmar och två ersättare samt åländskt marthaförbund eller, om sådant ej finnes, åländsk lantbruksorganisation på landskapsnämndens uppmaning likaså för tre år i sänder två ordinarie medlemmar och två ersättare. Såsom femte medlem i direktionen ingår skolans föreståndare eller vid förfall för honom eller henne den andre ordinarie läraren.

39 §.

Ambulatorisk lantushållsskolas verksamhet övervakas av direktionen för den

organisation, som äger skolan. Det lokala övervakningsorganet utgöres av en styrelse, till vilken skolans ägare utser två ordinarie medlemmar och två ersättare för den tid skolan verkar på orten. Såsom tredje ordinarie medlem ingår i styrelsen skolans föreståndare.

VII KAP.

Särskilda bestämmelser.

40 §.

Direktionen för lantushållsskola bör till landskapsnämnden å tid, som denna äger bestämma, insända resp. skolas inkomst- och utgiftsstat för följande år. Skola tillkommande landskapsunderstöd fastställs inom gränserna för landskapets inkomst- och utgiftsstat av landskapsnämnden, vilken på rekvisition utanordnar detta till skolans direktion i sådana rater, som av skolans utgifter förutsätts.

41 §.

Redovisning över anslag, som beviljats landskapet tillhörig lantushållsskola, avgives till landskapsnämnden.

För privata lantushållsskolor beviljade landskapsunderstöd utanordnas till skolornas direktioner och äro nämnda direktio-
ner ansvariga för att landskapsunderstöden användas till för skolorna föreskrivna ändamål. Över understödens användning böra direktionerna avgiva redovisning till landskapsnämnden.

42 §.

Lantushållsskola skall i enlighet med av landskapsnämnden meddelade anvisningar föra bok över användningen av landskapsunderstöd och över skolans övriga in-

komster och utgifter samt årligen före utgången av februari månad till landskapsnämnden insända utdrag ur bokslutet, utvisande jämväl landskapsunderstödet användning för de särskilda ändamålen, så ock förteckning över den undervisningsmateriel och de övriga inventarier, som under redovisningsåret med landskapsunderstöd anskaffats.

43 §.

Elevavgifterna och övriga inkomster vid privat fast och ambulatorisk lanthushållsskola användas till sådana utgifter, för vilkas bestridande landskapsunderstöd icke beviljats eller för vilka landskapsunderstödet icke förslår.

44 §.

Över undervisningsmateriel och annan egendom, som till privat fast lanthushållsskola och ambulatorisk lanthushållsskola anskaffats med landskapsmedel, skall föras noggrann förteckning. Sålunda anskaffad egendom tillfaller vid nämnda skolas upphörande landskapet utan ersättning.

45 §.

Befinnes privat lanthushållsskola, som åtnjuter landskapsunderstöd, icke uppfylla de i 12 § angivna villkor eller eljest icke motsvara sitt ändamål, äger landskapsnämnden besluta om landskapsunderstödet indragning samt utfärda bestämmelser därom, i vilken ordning indragningen bör ske.

Om indragning av landskapet tillhörig
Mariehamn den 26 februari 1944.

På landstingets vägnar:

JULIUS SUNDBLÖM.

talman.

Johannes Holmberg.
vicetalman.

lanthushållsskola äger likaså landskapsnämnden besluta.

46 §.

Elevantalet vid fast lanthushållsskola skall utgöra minst tolv. Vid av sådan skola anordnad ambulerande skolkurs skall antalet elever vara minst åtta, därest landskapsnämnden icke i särskilt fall prövar annorlunda lämpligt.

Understiger antalet elever vid nämnd skola två år å rad tolv eller motsvarar skolan icke eljest sitt ändamål, pröve landskapsnämnden, huruvida skolan eller, om den är av privat natur, densamma tilldelat landskapsunderstöd skall indragas.

47 §.

Antalet elever vid ambulatorisk lanthushållsskola skall utgöra minst åtta.

Har elevantalet vid nämnd skola två år å rad i medeltal understigit åtta per lärokurs eller motsvarar skolan eljest ej sitt ändamål, pröve landskapsnämnden, huruvida det åt skolan beviljade landskapsunderstödet skall indragas.

48 §.

För såväl fast som ambulatorisk lanthushållsskola skall av vederbörande direktion uppgöras förslag till reglemente samt ordningsstadga, i vilka ingå närmare bestämmelser om direktionens, föreståndarens och lärarnas åligganden, samt om elevernas rättigheter och skyldigheter.

49 §.

Denna landskapslag träder omedelbart i kraft.